

ЭНГ ОЛИЙ НЕЙМАТ
ТРАНСПОРТ ХИЗМАТИДАН
МАМНУНИСИЗ?

КИТОБ – ОФТОБ
ЯХШИ ДАМ – МЕҲНАТГА
ҲАМДАМ

МАҲАЛЛАДА УЧРАШУВ
ИЖТИМОЙ ҲИМОЯ –
ДИҚҚАТ МАРКАЗИДА

ЁШЛАР –
КЕЛАЖАГИМИЗ
МУТАХАССИС
МАСЛАҲАТ БЕРАДИ

ЧОРШАНБА

ТОШКЕНТ ОКШОМАИ

ШАҲАР ИЖТИМОЙ – СИЁСИЙ ГАЗЕТАСИ

№ 20 (9.823)

2003 ЙИЛ 29 ЯНВАРЬ

Газета 1966 йил
1 июлдан
чиқа бошлаган

САМАРАЛИ МУЛОҚОТЛАР ДАВОМ ЭТМОҚДА

Мадрид, 28 январь. ЎзА махсус мухабири Озод РАЖАБОВ хабар килали:

Мадрид марказидаги «Леалтад» майдонида мамлакат озодлиги йилида жон фидо қўйган курашибиларга атаб ёдгорлик мажмуми бунёд этилган. Испанияга давлат ташрифининг иккинчи куни Президент Ислом Каримов ана шу ёдгорлик пойгайга гул кўйинишдан бошлади.

Испания Сенатида ушбу мамлакат парламенти етакчи вакиллари билан учрашув бўлиб ўтди. Тавқидамок жойизи, қадими Испанияда олий мартабали меҳмонни кутуби олишининг ўзига хос анъаналари мавжуд. Шунга биноан, аввал иккى давлат мадхиялари янгради. Сўнг Президентимизга Сенат ва Депутатлар конгрессининг медали тақдим этилди. Ислом Каримов Сенатнинг кадими ёткозида бой кутубхонаси билан танишиб, «Олтин китоб»га дастхат битди. Испан конунчилари мамлакатимиз раҳбарига мамлакатнинг 1978 йили қабул килинган конституциясининг нодир нусхасини тақдим этиди.

Сенат на Депутатлар конгрессининг раҳбарлари – Хуан Хосе Лукас Хименес ҳамда Руди Убеда Луиза Фернанда, доимий қўйимлар раҳбарлари иштирокида ўтказилган юйлиша мамлакатимиз раҳбари Ўзбекистон изчилли билан амалга оширилаётган ислоҳотлар берадиган самаралар ҳақида сўзлади. Парламентлардо алоқаларни ривожлантириш мамлакатларимиз ўтсадиги муносабатларнинг муҳим йўналиши эканлигини таъкидлади.

Президент Ислом Каримов маҳдиил анъанага биноан суворийлар кузатулида Мадрид мэриясида ташриф бўруди. Мамлакатимиз раҳбарини шаҳар мэри Хосе Мария Алаварес дед Манзано кутиб олди. Бу ерда Ислом Каримовга Мадрид шаҳрининг рамзи «Олтин калити» тақдим этилди.

Мар билан бўлиб ўтган сұхбат чоғида Ўзбекистон ва Испаниянинг тарихий шаҳарлари ўтасида қарор топган қадими алоказаларни тиқлаш ва ривожлантириш иккى томон учун ҳам фойдали эканлиги таъкидланди. Мадрид билан Тошкент ва Самарқанд шаҳарлари ўтасида бевосита ҳамкорликни ривожлантириш масалалари юзасидан фикр алмашиди.

Куннинг иккинчи яримда «Монклоа» саройида Президент Ислом Каримов ҳамда Испания хукумати Раиси Хосе Мария Асанар раҳбарлигига иккى мамлакат делегацияларининг учрашуви бўлди.

Музокарада Ўзбекистон билан Испания ўртасида сиё-

сий, иктисодий, маданий-маърифий соҳалардаги ҳамкорликни кенгайтиришга оид масалалар муҳокама қилинди. Савдо-иктисодий алоқалар кўллами замон талаблари ва иккى томоннинг имкониятлари даражасида эмаслиги кайд этилиб, келгусида ҳамкорликни юнада ривожлантириш борасида атрофлича фикр алмашиди.

Музокара якунида Ўзбекистон билан Испания ўртасида Сармояларни ўзаро рафтаблантириш ва ҳимоялаш тўғрисидаги битим, шунингдек, иктисодий вазирликлари, ташки сиёсат маҳкамалари ҳамда Ўзбекистон Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги билан Испаниянинг Алкала де Энарес университети ўтасида ҳамкорлик борасидаги меморандумлар имзоланинг.

Испания сайджлик соҳасида дунёдаги етакчи ўринлардан бирида туради. Жаҳон сайджлик ташкилотининг (ЖСТ) қароргоҳи Мадридда жойлашгани ҳам бежиз смас. Президент Ислом Каримовнинг мазкур ташкилот Баш котиби Франсийски Франкиали билан учрашуви чоғида Ўзбекистонда сайджликни юнада ривожлантириш ва бу борада мамлакатимизнинг ЖСТ билан ҳамкорлигини кенгайтиришга доир масалалар муҳокама қилинди.

Мамлакатимиз раҳбари ҳақида кўйси давлатта ташриф буюрмасин, албатт, ишбилиармон доиралар вакиллари билан учрашади. Мадрид сафари ҳам бундан мустасно бўлмади. Ислом Каримовнинг Испания Тадбиркорлар ва саноатчиilar конфедерациясида бўлиб ўтган учрашувда Ўзбекистонниң иктисодий салоҳият ва имкониятлари, мамлакатимизда ҳориж сармося учун яратилган имтиёз ва кулийликлар ҳақида сўз борди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Испанияга давлат ташрифи давом этмоқда.

(ЎЗА)

Абдувоҳид Тўраев олган сурат.

дан ўтказилади. «САУ» жамғармасининг шаҳар бўлуми ҳамда туман худудий тибыбет бўлуми томонидан ташкиллаштирилаётган хайрия тадбирининг биринчи «Толарик» маҳалласидан бўлиб ўтди.

□ **БУГУН** Ўзбек Миллий академик драма театрида Тошкент шаҳар Согликини саклаш бошқармасининг ташаббуси билан «Тўрги овқатланиш –

саломатлик гаровидир» мавзусида илмий-амалий анжуман бўлиб ўтди. Анжумандаги тиббий соҳаси мутахассисларининг «Рационал мутаносиб овқатлийиши» тартибкорида «Суд-хукук тартибкорида» жоғарёйда жаётчиликнинг ўрни» мавзуди илмий-амалий анжуман бўлиб ўтди.

Тошкент шаҳар ҳокимлиги Матбуот хизмати ва ўз мухбирларимиз хабарларидан тингланди.

XXI сағоси
Барча маънабалардан олимиян сўнгти хабарлар

Мамлакатимизда

Юртимизга ташриф буюрган Япония парламентининг ташки ишлар бўйича котиби, депутат Шинако Цучи хоним раҳбарлигидаги делегация вакиллари Ўзбекистон Республикаси Баш вазири Ўтиқ Султонов билан учрашдилар, Ўзбекистон парламенти раиси Эркин Халиев билан суббатлашдилар.

• **Кечакида** Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасида Япония хукуматининг мамлакатимиздаги тарихий ёдгорликларни муҳофаза қилиш учун ажратган киймати 141 миллион иенлик бегараз ёрдам борашиб алмашув ноталарини имзолаш маросими бўлиб ўтди.

• Назорат органлари фаoliyatiining muvofiqlaشتiruvchi respublika Kengashning nabitdagi makhilisida respublika mohafaza kiliш va qurumiш hukumatining mohafaza kiliш dawlat qumitasi hukumatiga 141 million ienlik begaraz ёrda borasida almashuv notalari imzolash marosimi boliб ўtdi.

• **Кечакида** шарҳимиздаги «Саёҳат» меҳmonxonasiда respublika Tabiatniy mukhafaza kiliш dawlat qumitasi hukumatiga 141 million ienlik begaraz ёrda borasida almashuv notalari imzolash marosimi boliб ўtdi.

• Ўзбекистон Республикаси Давлат божони кўмитаси ҳайъatiining kengaytiрилган ifigiliishiда soҳa oлдида turgan ustuvor vazifalar taxhil kiliшdi.

• Гуллистон шаҳridagi paхta tozalaш hissadollari жамиятиda iiliga 350-400 tonna mахsulot tayёрлашuv kuvvatiга eга lindtan momik tayёрлаидigandan янги цех ishga tushdi.

• **Бугун** respublikamiz poytaxtida xavo ўзгариб turdi. Farbdan soniyasiga 5-10 metr tezlikda shamol esdi. Kunduzi xavo xarorati 5-7 daражада илик bўldi.

Жаҳонда

• **Бугун** Киевда МДХнинг 8 та мамлакати – Россия, Беларуссия, Украина, Токикистон, Молдавия, Грузия, Армения ва Озарбайжон Президентлари no-расмий учрашув ўтказildilar. Unda asosan iktisosidietta taaliluki masalalardar muhokama қiliшadi.

• Dунёдаги энг бойи саналishi «Makrosoft» kompaniyasining raҳbari Bill Geyts jaҳon soglikini saklaш tizimida ulkan muammoga aylanigan OITСга karshi kuraishi maxsidiда 200 million dollar mablagh akратishini mavzuymu kiliшdi.

• Afghoniston va AKШ kўşinlari mam-lakatining Pokiston bilan chegaradosh xududlariда mahalliy dala kumondoni Gulibiddin Xikmatiёri kўşinlariга karshi xarbiy amaliyet ўtkazmoқdalardar.

• Belgijanining Brüssel shaxrida Europa Ittifoqiga aъzo давлатlar tashki iшlар vазirlarining учрашуви bўliib ўtdi.

• MBF xalcaro jamғarmasi ўзлari ning karshi mazburiyatlari tulaşha kodir bўlmagan mamlakatlar учun glo-bal bankotlik tizimini тузиш юзасидан ўз режасини maъlum қили.

Иқтисодиёт**Биринчи
вагон**

Тошкент йўловчи вагонларни таъмирилаш корхонаси ўзининг биринчи йўловчи вагонини чиқаришга мувваф-фак бўлиши.

Ушбу биринчи ўзбек вагони россиялик шериклар — Тверь вагон-курилиш заводи мутахассислари билан узвий ҳамкорликда яратилганини алоҳида таъкидлаш лозим.

Корхонанинг истиқболи хусусида айтадиган бўлслаб, унинг ишлаб чиқарыш кувватини яқин келгусида йилига 30 та темир йўл вагонларини йигишга етказиш режаланган. Шунгандек, корхона мутахассислари йўловчи вагонларининг барча турларини капитал-тиклиш ишларини ҳам ўзлаштиришмоқда. Яқинда корхона мутахассислари томонидан Тоҷикистондан келтирилган бир қанча вагонлар таъмирилаб берилди.

**Янги
дастгоҳлар**

Мамлакатимизда ўрта ва кичик бизнес субъектлари эътибор кучайиб, уларга етариш шарт-шароитлар яратилмоқда. Айниқса, кичик корхоналар, хусусий тадбиркорлар учун мини-дастгоҳлар, замонавий жиҳозлар ишлаб чиқаришга ҳам катта эътибор каратилган.

Пойтахтимизда фаолият кўрсатадиган «Ўзмашпром» ассоциациясига қарашли «Улпакмашавтомат» тажриба-конструкторлик ва қадоқлаш ҳамда ўраш жиҳозлари технologик бюросида кенг турдаги колбаса маҳсулотлари тайёрлашга ихтисослашган технологик линия ишлаб чиқарилди. 30 квадрат метр жойни эгаллайдиган ушбу линия кичик ва ўрта бизнес субъектлари учун жуда қуалайдир.

Жамоада меҳнат килаётган тажрибали конструктор ва технologларнинг изланишлари боис бу ерда томат пастаси, пишлок, бринза, сливка маҳсулотларини ишлаб чиқарувчи, қадоқловчи ва бошка катор машиналар ҳам яратиди. Ўзимида ишлаб чиқариладиган ушбу жиҳозлар хорижники билан ҳар томонлама ракобатлаша олади ва уларга нисбатан бирмунчада арzonдир.

Шарофат БАХРОМОВА

Тарихий манбаларда зикр этилишича, 1402 йилда Кастилия қироли Энрике III ўзининг элчилари — Пайо Гомез де Сотомайра ва Хернан де Палаузелосларни Шарқга юборди. Улар орқали Амир Темурга давлатларро алоқаларни ўрнатиш тақлифи етказилиди ва қисқа фурст ичди ижобий жавоб олинади. 1403 йилнинг марта эса Амир Темур маслаҳатчиси Мұхаммад ал-Қозий Кастилия портахти Сеговияга элчи этиб тайинланади, ишонч ёрликларини қирол Энрике III га топширади.

Ўзбекистада Кастилия қироли ўзининг маслаҳатчиси Руи Гонсалес де Клавиҳони Амир Темур давлатига элчи этиб тайинланади ва у 1403 йилда юртимизга этиб келади.

Кейинчалик Клавиҳон жангуни-ғарбий худудидаги Кадис шаҳридан Самарқандга кўлган ўзининг сафарини мусфакал равишда баён этган. Унинг ёзма нусхалари бир неча марта Испаниядаги Чоп итилган.

Испания Қироли Хуан Карлос I инг 1984 йилда Тошкент ва Самарқанд шаҳарларига амалга оширган ташири Ўзбекистон ва Испания ўртасидаги муносабатларда янги босқични бошлаб берди. Ташири давомидаги Кўртуба (Кордова) ва Бухоро шаҳарлари ўртасида бирордлар алоқаларни ўрнатиш бўйича хужжат имзоланди.

Ўзбекистон Республикаси мустақилликни кўлга киритганда сўнг иккимоннома муносабатларнинг сифат жиҳатидан янги босқичи бошланди.

Испания Ўзбекистон мустақилларни биринчилар қаторида тан олди. 1992 йилнинг марта ойида эса мамлакатларимиз ўртасида дипломатик муносабатлар ўрнатилди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг 1996 йилнинг июн ойида Флоренцияда Европа Иттифоқи саммити доирасидаги Испания хукумати раиси X.М.Аснар билан бўлуб ўтган учрашуви мамлакатларимиз ўртасидаги иккимоннома муносабатларни янада чукурлаштириши ва уларнинг ривожида мухим омил бўлди.

Мустақиллик ўйларидаги турли даражадаги ўзаро таширилар амалга оширилди. 1999 йилнинг май ойида Испания Ташки ишлар вазирлигининг ташки сиёсат ва Европа Иттифоқи масалаларни бўйича давлат котиби Р.де Мигел бошчилигидаги делегацийини Ўзбекистонга расмий ташири бўлиб ўтди.

Ўзбекистон Республикаси ташки ишлар вазири А.Комилов бошчилигидаги мамлакатимиз делегацийининг 2001 йил март ойидаги Мадридга ташири давомидаги давлатларимиз ўртасида маданият ва тальим соҳасидаги ҳамкорлик бўйича битим имзоланди.

Ўзбекистон ва Испаниянинг кўплаб дол-

Республикаси ташки иктисадий алоқалар агентлигига аккредитациядан ўтган. Бундан ташки, Ўзбекистон-Испания кўшма корхоналари соҳи ҳилдан-йилга ортиб бормоқда. Айни пайдай распубликаизмда олити ўзбек-испан кўшма корхонаси ва тўлиқ Испания сармоялари асосида ташкил этилган битига корхона фаолиятни кўрсатмоқда.

Испанияликлар билан ҳамкорликда катор лойӣхалар амалга оширилмоқда. Жумладан, Бухоро вилояти «Сувокава» ишлаб чиқариш бошкармаси ва Испаниянинг «Дегремон Медио Амбъєнс С.А.» компанияси ўртасида Бухоро вилоятини ҳамкорлик бўйича битим имзоланган.

2001 йилда имзоланган Ўзбекистон Республикаси ва Испания Кироллиги ўртасида маданият ва тальим соҳасидаги ҳамкорлик тўғрисидаги битимга асосан, мамлакатларимиз ўртасида илмий ва маданий ҳамкорлик хам жадал суръатли билан рivoхланни бормоқда.

Лопе Де Вега, Тирсо Де Молин, Педро Кальдерон, Аугустин Моретто, Хуан Рамон Хименес, Антонио Мачадо, Федерико Гарсия Лорка каби испан халқи

буюк сиймоларининг ижод намуналари бунгунда ҳам жаҳон цивилизацияси хазинасига бекиёс хисса кўшган ўзбек халқининг нодир маданият дурдоналари билан ҳамохангидир. Ўзбекистон Республикаси Маданият ишлари вазирлиги ва Барселона шаҳри маданият маркази ўртасида ўзаро алоқалар дурнотилган. Мамлакатимиз вакиллари Испаниядаги ўтказиладиган турли халқаро мусикий танлов ва фестивалларда мувффакият билан иштирик этиб келмоқдалар.

Мамлакатларимиз ўртасида савдо соҳасида яратилган энг кулай шароитлар ўзаро манбафати ҳамкорлиқда мухим омил бўлиб хизмат қилимда. Ўзбекистон Испанияга пахта толаси, газламалар, калава ил, меҳаник ускуналар, ҳом терви башка маҳсулотларни экспорт қилиди. Ўзбекистон Испанияндан Ўзбекистонга турли оптик ва меҳаник ускуналар, кимё саноати маҳсулотлари, дори-дармонлар ва бошқа маҳсулотлар келитиради.

Хозирги кунда Испаниянинг иккита фирмаси ваколатхоналари Ўзбекистон

маданият ишлари вакиллари билан иштирик этиб келмоқдалар.

Музаффар ЗОҲИДОВ,

«Жаҳон» АА.

**Вақт синовидан
ўтган ҳамкорлик**

Халқларимиз ўртасидаги муносабатлар кадим тарихга эга. Манбаларнинг далолат беришича, XV асрда Кастилия қироллиги ўша даврда хозирги Испания худудидаги Кастилия ва Арагон киролларини мавжуд эди) Амир Темур давлати билан дипломатик алоқаларни ўрнатишга қарор қилид.

Зарб ҳалқаро муммалор бўйича қарашларининг яхнлиги ҳалқаро ташкилотлар доирасидаги ҳамкорлик ришишларини мустаҳкамлади.

Бугунги кунда давлатларимиз ўртасидаги савдо-иктисодий алоқалар Ўзбекистон Республикаси ва Европа Иттифоқи ўртасидаги Шериклик ва ҳамкорлик тўғрисидаги битим доирасида ривожлани бормоқда.

Мамлакатларимиз ўртасида савдо соҳасида яратилган энг кулай шароитлар ўзаро манбафати ҳамкорлиқда мухим омил бўлиб хизмат қилимда. Ўзбекистон Испанияга пахта толаси, газламалар, калава ил, меҳаник ускуналар, ҳом терви башка маҳсулотларни экспорт қилиди. Ўзбекистон Испанияндан Ўзбекистонга турли оптик ва меҳаник ускуналар, кимё саноати маҳсулотлари, дори-дармонлар ва бошқа маҳсулотлар келитиради.

Хозирги кунда Испаниянинг иккита фирмаси ваколатхоналари Ўзбекистон

транспорт воситаларини олиб келишгандариди.

Ишлаб чиқариш базаларирини такомиллаштириш масакасида катор бунёдкорлик ишлари олиб борилади. Юнусбод метро Йўлиниг иккичини навбатини тикилаш ишлари давом этирилади. Биринчи трамвай саройида реконструкция ишлари амалга оширилади. Пойтахтнинг Навоий, Шахрисабз каби кўчаларида трамвай йўллари курилади.

Инглишида кадрлар сиёсати, транспортчилар хукукларини химоялаш, ҳаракат хафсизлигини таъминлаш, меҳнатни ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш каби масалаларни олиб кўриб чиқилиди.

Анвар ВАЛИЕВ

Шахримиздаги «Биоэкосан» республика ўшларининг ўкув-үслубий марказида ўшларининг таълим-тарбия, ахлоқ-одобига доир самарали тадбирлар мунтазам ўтказиб келинмоқда.

Чекмасдан ўшлиқ гаштини сур

Илгари хабар берганимиздек, яқинда марказда яна шундай тадбирлардан бирни — «Чекмасдан ўшлиқ гаштини сур» лойиҳаси доирасида «Мен ўз йўлини таънидадим» мавзууда тарбиявий дастурнинг тақдимоти бўлиб ўтди. Тадбирда ўқитувчилар, малака ошириш институтларининг тингловчилари, давлат ва нодавлат ташкилотлар ва-

киллари, оммавий ахборот воситаларининг ходимлари иштирик этди.

Ушбу тарбиявий дастур 2003 йилнинг май ойигача ҳалқ таълими тизимидағи 135 та мактабда тажриба синовдан ўтади. Уни «Биоэкосан» ўкув-үслубий маркази амалга оширади.

Дилором ИКРОМОВА

Собир Раҳимов туманида жойлашган «Тошкент нон» ўюшмасига қарашли «ВЕКАС-ФООД» маъсулиятни чекланган жамиятидаги тон на макарон, печене маҳсулотларининг бир неча тури тайёрлаб харидорларга етказиб берилмоқда.

Дастурхон**қўрки**

Мазкур жамият 8 йилдан бўён фаолият юритмоқда. Уларнинг асосий буортмачилари «Тошкент» универмаги, «Фунча» дўкони, «БЕНИФ» супермаркетлари бўлиб, яқинда жамият ўз маҳсулотларини соладиган супермаркетини очди. Супермаркетда «Bekas-Food» маҳсулотларидан ташкил, «Нестле», «Кокакола», «Росси» фирмаларининг маҳсулотлари ҳам сотилади.

Корхонада кунига 16-20 тонна тайёр маҳсулот чиқарилмоқда. Цехлар Германиядан келтирилган ускуналар билан жиҳозланган. Корхонанинг 85 нафар ходими маҳсулот турларини кўпайтириш ва сифатини яхшилаш борасида тинмай изланмоқдалар.

(Ўз мухбирумиз)

Маданийт

Рассомларнинг шахсий кўргазмалари

Ўзбекистон Бадий академияси ўзининг республика мислини вилоятларидаги бўлимлари билан яқиндан хамкорлик килиб келмоқда. Энг истебоддил ёш рассомлар асарлари асосида кўчма кўргазмалар ташкил этишига ҳам эътибор каратилмоқда.

Академия йўлланмаси билан бир гурух таникли мусаввирларнинг Фарғона вилоятига қўлган сафари кутилган натижани берди. Фарғоналий рассомлардаги Мухаммаджон Жўрабоев билан Абдулмажид Абдурасуларнинг шахсий кўргазмалари очиши тадбирлари кўрилди.

Тасвирий ва амалий санъат билан шуғулланаётган фарғоналий ижодкорлар асарлари кўргазмаси эса Тошкентдаги хинд маданияти марказида намойиш килинади.

«Навоий» фильми — 55 ёшда

Бундан 55 йил аввал суратга олинган «Навоий» фильми мамлакатимиз кино санъати тарихида алоҳида ўрин тути. Ўзбек шеъриятининг буюк даҳоси Алишер Навоийга бағишлиган бу ижод намунасида дастлабки тарихий-таржиман ҳол жаҳрида юзага келган нодир экран асари сифатида ҳам кимматлидир.

Атоқи кинорежиссер Комил Ерматов томонидан постановка килинган мазкур фильмдаги бош образларни Раззок Ҳамроев, Асад Исламов каби кўзга кўринган актёrlар яратган эдилар. Мусикаларни Р. Глиэр ва Т. Содикловлар басталашганди.

Шубу сана республика мислини ўтказилдиган «Навоийхонлиқ» кунларни тўғри келганлиги рамзи маъно каеб этмоқда.

Айни вақтда бу воея ушбу фильм постановчи режиссери Комил Ерматов тавалудининг 100 иллиги олдидан нишонланмоқда.

Саҳнада — диплом спектакли

Саҳна харакати ва актёрлик маҳорати бўйича уюштирилаётган ўкув машгулотлари Маннон Уйғур номидаги Тошкент Давлат санъат институти талабаларида кизишиш ўтгомоқда. Бундай маҳорат сабоқларини амалиётда кўллаш мақсадида олий ўкув юртида диплом ишлари сифатида спектакллар ҳам тайёрланмоқда.

Ўтган йилнинг ўзида диплом спектаклларидан бир нечтаси саҳна кизини кўрди. «Хазон бўлган умр» деб номланган постановка эса бўлажак актёrlарга катта омад келтирildi.

Институт доценти Махмуд Рашидов бадий раҳбарлигидан саҳналаштирилган бу асардаги ролларни ижро этишида истебодли талабалардан Фарҳод Болтаев, Мехриён И момбердиевалар айнича, катта маҳорат кўрсатдилар.

Томошабинлар томонидан яхши кутиб олинган мазкур постановка олий ўкув юртлари спектаклларидан энг яхшиси сифатида ўзбекистон телевидениеси орқали кўрсантилди.

Акбар АЛИЕВ

«Таълим-тарбия» — онг маҳсул, лекин айни вақтда онг даражаси ва унинг ривожини ҳам белгилайдиган омилдир. Бинобарин, таълим-тарбия тизимини ўзгартирмасдан туриб онгни ўзгартириб бўлмайди. Онгни, тафаккурни ўзгартирмасдан туриб эса биз кўзлаган олий мақсад — озод ва обод жамиятни барпо этиб бўлмайди», — деган эди ўз нуткида Президентимиз Ислом Каримов. Бу сўзлар хозирги кунда биз учун жуда муҳим ва долзарбdir. Таълим ва тарбия ривожланниб борган сари, бошкарув ривожланниб янада мураккаблашиб боради.

Шундай килиб, таълим ва тарбия борасида ҳар ким чуқур ва мустаҳкам билимсиз олдимизда турган вазифаларни баҳариш, ишда ҳам силжиша эриши мумкин эмаслигини аник тушунмоғи даркор.

Ўкувчиларнинг таълим-тарбия тизимида айнича мактаб кутубхоналарининг роли каттадир. Ўкувчилар ўз бўш вактларида ёки дарсдан сўнг мактаб кутубхоналаридаги ўз савияларини ва билимларни оширадилар. Улар таълим-тарбия соҳасида ҳар хил китоблардан, кўлланмалардан, журнал ва газеталардан фойдаланадилар.

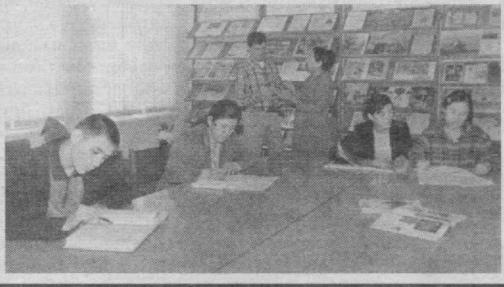
Маълумки, Ўзбекистон қадимий бой тарихга эга, шу жумладан таълим-тарбия бўбига ҳам.

Аждодларимиз бизга инсон меҳнатининг минглаб ажойиб намуналарини, санъат, фан, адабиёт асарларини мерос қолдиргандар. Буларнинг барчasi юз минглаб оддий инсонларнинг меҳнати билан бундай этилган. Бу ҳақда мактаб кутубхоналарида ўкувчилар учун машҳур аждодларимизнинг ёзма ёдгорликлари сакланниб келинмоқда. Таълим-тарбия борасида Амир Темур, Абу Наср Форобий, Ал-Хоразмий, Мир Алишер Навоий, Мирзо Улугбек, Абу Райхон Беруний, Аҳмад Фарғоний ва кўпглаб бошқа аждодларимизнинг юз йиллаб оддин ёзилган асарлари ўкувчилар учун ҳам катта аҳамиятга эга.

Хозирга авлодимиз орзузи илм-фан ютуқларидан баҳраманд бўлишидир.

• МУЛОҲАЗА

Таълим-тарбия тизимидаги мактаб кутубхонасининг роли

Ёшларимизнинг тарбияси ва замонавий таълим олишлари учун биз таълим тизими — болалар боғчалари, мактаб, лицей, олий ўкув масканлари негизини мустаҳкамлашимиз керак. Мактаб кутубхоналари фондларини ҳам таълим-тарбия асосида ривожлантириш учун ўкув ва бадийн китоблар билан бойтишимиз керак. Шунда биз ўкувчиларнинг таълим-тарбиясида кутубхонанинг ролини, иш фаoliyatiyini оширган бўламиз. Келажак баркамал авлодга боғлиқидир. Чунки янги жамиятини фарғон турмуш савиясида, гўзал ҳаётни шу авлодлар барпо киласи. Тарбия заминнида — маънавият, иймон, инсоф, диёнат, меҳроқибат сингари фазилатлар туради. Таълим соҳаси ҳам шу фазилатлар билан чамбарчасида боғлиқ. Соғлом авлодни тарбиялаш — буюк давлат пойдеворини, фарғон ҳаёт асоси сини куриш демакидир.

Республикада таълим-тарбия тизимининг тубдан ўзгартирилиши ва ислоҳотларни амалга ошириш мактаб кутубхоналарига ҳам янгилик киритилиши ва фаoliyatiyini ривожланишида муҳим омил булади. Бу эса ўкувчиларнинг, яъни баркамал авлоднинг таълим ва тарбияси рисоладагидек бўлишининг асосидир.

Азизахон ЗАЙНУТДИНОВА,
фалсафа фанлари номзоди.

• 2003 — ОБОД МАҲАЛЛА ЙИЛИ

Тошкент шаҳар Фавқулодда вазиятлар бошқармаси ходимлари ҳамда «050»—Куткарув хизмати пойтахтимиз ахолиси ва меҳмонлари осоишштадигини сақлаш, хавфсизлигини таъминлаш, улар орасида фавқулодда вазиятларга оид тарғибот ишларини яхши йўлга кўйиш борасида кенг кўламда ўкув-амалий ишларни бажариб келишмоқда.

Доимо ёрдамга шай

Бу борада шаҳримизнинг кўпгина маҳаллаларида, ўкув мусасасаларида, корхона ва ташкилотларидаги Фуқаро муҳофазаси бўйича бир катор ўкув амалий тадбирлар ўтказилди. Куни кечакарой туманидаги «Дамарик» маҳалласида ўтказилган тадбир ҳам шулар жумласидандири.

Олий Мажлис томонидан 1999 йил 20 августанда қабул килинган «Аҳоли ва худудларни табиий ҳамда техноген хусусиятли фавқулодда вазиятлардан муҳофаза кўлиш тўғрисида» и Қонун ахоли, ҳалқ, хўжалиги, ишлаб чиқарилорнинг мунтазам, беѓутхолаш ишларни хил табиий оғатлардан ва техноген тусдаги фавқулодда вазиятлардан пухта химоя этишига қарариган. Ушбу Қонун талабларига жавобан бошқарма шахсий таркиби томонидан фавқулодда вазиятларнинг олдини олиш, улардан ахолини огох этиш, ташкилот ва корхоналарнинг мунтазам, беѓутхолаш ишларни хил табиий оғатлардан махалламизда яшовни иш билан булмаган фуқароларимиз ётказилди. Олий Мажлис томонидан 050-«Куткарув хизмати мактабларни таъминлаштириш» таъсисати олишни иш билан булмаган фуқароларимиз ётказилди. Куткарув хизмати мактабларни таъминлаштиришни таъсисати олишни иш билан булмаган фуқароларимиз ётказилди.

«Дамарик» маҳалласида ўтказилган ўкув-амалий машғулот тўғрисида маҳалла фуқароларига раиси Мирвали ака Турсынов ўз фикрларини куйидагича билдири:

— Телевидениеда берил бориётларидаги фавқулодда холатлар ва бундай вазиятларда хизмат кўрсататгандаги кўнгилларни яхшиси сифатида келиб, қани энди бизнинг юртимизда ҳам шундай хизмат бўлса

деган орзуза юрар эдим. Мана орзузларимизга ҳам етдик. Бугун гувоҳи бўлганингиздек шаҳримизда хизмат кўрсататгандаги Фавқулодда вазиятлар бошқармаси вакиллари ҳамда «050»—Куткарув хизмати йигитлари маҳалламизга ташриф буюриши. Улар билан ҳамкорликда маҳалламизда яшовни иш билан булмаган фуқароларимиз ётказилди. Куткарув хизмати мактабларни таъминлаштиришни таъсисати олишни иш билан булмаган фуқароларимиз ётказилди.

Бошқарманинг «050»—Куткарув хизмати мактабларни таъминлаштиришни таъсисати олишни иш билан булмаган фуқароларимиз ётказилди. Куткарув хизмати мактабларни таъминлаштиришни таъсисати олишни иш билан булмаган фуқароларимиз ётказилди. Куткарув хизмати мактабларни таъминлаштиришни таъсисати олишни иш билан булмаган фуқароларимиз ётказилди.

Кексаларимиз доимо ўзозда.

Ҳаким Солиҳов олган сурат.

• САНЪАТ

Мусиқали кечак

Успенский номидаги республика болалар мусиқа мактаби ёш ижорчилари билан Ўзбекистон Миллий симфоник оркестри ҳамкорлигига уюштирилалётган мусиқали кечаклар томошабинларга манзур бўлмокда. Ўзбекистон Давлат консерваториясининг катта концерт залиди намойиш килинган нафватдаги концерт дастури ҳам яхши кутли олинди.

Мусиқа мактабининг бир гурӯх истебоддил талаалари тайёрлаган номерлар ўзининг мураккаб ижорчилиги билан ҳам ажраби турди. «Бах-концерт» эса ёш скрипачилар томонидан оркестр жўлrigida маҳорат билан тингловчиларга етказиб берилди. Композитор Чайковскийнинг скрипка учун ёзган мусиқали намуналари тингловчиларда завқ-шавқ ўйготди.

Устоз санъаткор Ісмоил Жалилов раҳбарлигидаги ташкил этилган бу мусиқа кечаки дастуридан яна бир неча мураккаб асарлар ўрин олди.

Акбар Йўлдошев

Ўқтам САМАДОВ.

«050»: құтқарув хизметінің хабарлары

Сүвдан чиқарылды

«050» — Кутқарув хизметінің навбатчылық қысмасы Яққасарой туманы ИИБдан күнірек килип, шу худуддан оқыб үтвін «Бүрі жарғана-лида 55-60 ёшли аёл жасади борлығы айтилғанды. Кутқарувчиға ғаввослар зудлик билан вөкөс содир бұлған жоға етиб бордилар ва жасадын сұвдан олың қиқиб, туман ИИБ жиноят қидириүв бўлими ходимларга топширилди.

Симёночка урилди

Яққасарой туманинда Оқ ўйл күчесінде ҳайдовчининг эхтиётсизлиги туфайли 10 АВ 180 давлат рақамы «Дамас» руслами автомашина иўл четидеги симёночка қатты урилган. Натижада ҳайдовчи ва уннинг ёнидаги йўловчи оғир шикастланган. Бирининг ўнг оёғи синган, бирининг боши жарохотланган. Кутқарувчilar жабланғанларни кабина ичидан тортиб чиқариб, уларни шифохонага жўнатдилар.

Машғулот ўтказилди

Тошкент шаҳар Фавқулодда вазиятлар бошқармасыда яқында Республика ИИВ, Баш бошқарма ва вилоят ИИБнинг бир гурӯх зобитлари билан 7 соатлик ўқув машғулотлари ўтказилди.

Фавқулодда вазиятлар юз берган пайтда қандай иш олиб бориши зарурлуги ҳакида йиғилганларга шаҳар Фавқулодда вазиятлар бошқармаси бошлиғи полковник Э.Икремов ҳамда майорлар С.Жигалин, А.Косимов ва бошқалар маъруза ўқидилар.

Бола қутқарылди

Мирзо Улуфбек тумани, Паркент күчаси, 19-й, 15-хонадон ичиде 5 ёшли бола күлфланиб қолғанлардың ҳақида хабар олини. Кутқарувчilar тезда бориб эшикни очиб бердилар.

Шунингдек, Миробод туманинда Афросиёб күчеси, 61-й, 19-хонадонда яшовчи Одиловдан «050» — кутқарув хизметі бўйимининг навбатчылық қысмасы хабар келди. Уй ичиде газ плитаси ёниқ қолиб, эшик күлф экан. Кутқарувчilar бу гал ҳам ёнининг олдини олиши.

Ўтқир САИДОВ,
Тошкент шаҳар Фавқулодда вазиятлар бошқармаси
Матбуот хизмати бўлими ходими.

Бугун «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракатининг 14 вилоят, 209 туман, 20 мингдан зиёд бошланғич ташкилоти фаолият юритмоқда.

Харакат сафида 4 миллион 400 минг нафар аъзо бор. Шундан 570 минг нафари олий ўқув күртлари талабаларидир.

Үтган даврда йигирмадан ортик йұналишда иш олиб бораётган Харакат ташаббуси билан ўн түрт мингдан зиёд ёшлар иш билан таъминланды. Күпшіл талабаларга таълим кредитлари, ёш тадбиркорларга тиқорат кредитлари олишда ёрдам берилди.

Йигит-қызларға турли касб-хунар ұргатыш, уларнинг ҳукукий маданиятини юксалтириш, диний ва тарихий билимни мұстаҳкамлаш максадыда турли танловлар, давра сұхбатлар, амалый машгүлолтар үтказиды.

Киник ва ўрта бизнесни ри-вожлантирища ёшларнинг иш-тирокини құчайтириш, уларни ҳарбий ватанпарварлар рухида тарбиялаш, оммави спорту билан шугуланишга жаһл этиши доимий дикжат-этиборда бўлди. «Камолот»чилар ташаббуси билан ёшлар гавжум маҳалларда, ўкув мұассасалари худудларидан қарындан ортиқ спорт майдончаси қурилди, 161 та мавжуд бундай ишшадан таъмиранди.

Ёшларнинг тиббий ва экологияни онгни юксалтириш, улар ўртасида соглом турмуш тарзини тарғиб этиш, инсон саломатлигига жиҳдий ҳавфи бўлган заرارли иллатларга бериліштадан асрар максадыда кенг қамровли ишлар олиб борилди.

моқда. Жумладан, ЮНИСЕФ ва ЮНЕЙДС халқаро ташкилотлари күмегінде ишлар чиқылған ван самара татбик этилған «Гиеваньд» ван ОИТСнинг олдини олиши қаралған ёшлар маърифий дастури» бўйича амалга оширган ишлари учун «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати Жонатан Манн халқаро мукофотига сазовор бўлди.

Абу Район Беруний номидаги Тошкент давлат техника университетида бўлбіл ўтган «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракатининг олий таълим тизими-даги ўрни» мавзуидаги Республика илмий-амалий анжуманинда шулар хусусида сўз юритилди.

Тадбирда Олий ва ўрта маҳсус таълим вазири С.Ғуломов, «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати марказы кенгашы раиси Б.Убайдуллаев, Олий Мажлиснинг ёшлар ишлари кўмитаси раиси Азamat Зиё, Республика «Оила» илмий-амалий маркази директори В.Каримова ва бошқалар сўзга чиқиб, ёшлар онгига миллий истиқлол фоясини сингдириш

усуллари, ҳукукий давлат барпо этишида навқирон авлоднинг ўрни хусусида тұхталди. Талаба ёшларни ватанпарварлар әжаддарларынан анъаналарига садоқат руҳида тарбиялаш «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракатининг ўрни, Харакат олдида турған вазифалар, бошланғич ташкилотларнинг маҳалла ҳаётидаги мавзен каби долзарб мавзулар юзасидан фикрларига олинди.

Бахор ХИДИРОВА,
ЎзА мухбири

Ёшлар ташкилоти: ютуқ ва вазифалар

Бундан иккى йил мұқаддам «Камолот» ёшларнинг чиннакам таянчи ва сұяны «бўлсун» деган мавзуда бўлбіл ўтган тарихий учрашувда Президенттимиз Ислом Каримов мамлакаттимиз ёшлари учун алоҳида ташкилот зарурлуги, унинг асосия максада вазифаларга тиқорат кредитлари, тарбиялаш, мәнбағатларни химоқ килиш, йигит-қызларнинг ўз акл-заковатини тұла намоён этиши, жамиятда муносиб ўрин егаллашы учун шарт-шароит яратылаш асоссай этибор каратыш позимлиги айтиб ўтилган эди.

«Тадбирлар»

«Навоий гулшани»

Фазал мулкининг сұлтони, улуг бобомиз Алишер Навоий ўзидан улкан адабий мерос қолдириди ва халқ маданиятни жаҳон даражасига олиб чиқди.

«Навоий гулшани»

Фазал мулкининг сұлтони, улуг бобомиз Алишер Навоий ўзидан улкан адабий мерос қолдириди ва халқ маданиятни жаҳон даражасига олиб чиқди.

Бу гулшан ичра ўйқудир бақо гулига сабот Ажаб саодат эзур қолса жишил билла от,

деб ёзган шоир Мир Алишернинг яхшилик билан қолдириган оти ўчмас, бақо гули эса сўлмас ва хазон бўлмасдир...

Алишер Навоий таваллудининг 562 йиллиги олдидан юртимизнинг ҳар бир гүшасида кутлуг сананни тантанали тарзда кутиб олиш ишлари қизғин ўтказилди.

Яқында Бектемир туманинда маказий кутубхона, 1-маданияттаги ўй, 293-мактаб ѡхимкорлигига «Навоий гулшани» номли катта адабий байрам кечаси ўтказилди.

Марказий кутубхона ходимлари эса «Навоиди үнн徇» девонига жамланған Навоий ғазалларига алоҳида тарбиялаш, үргу бериб, ифодали ўқишиди.

Адабий кеча барчанинда үчмас из қолдириди.

Гулчехра ДУРДИЕВА

Миллий ғоя – бизнинг ғоя

Инсонлар онгидаги ёт иллатларга қарши мағкуравий иммунитет ҳосил қилиш учун албатта миллий истиқлол фоясини сингдириш мұхим аҳамияттаға эга. Ана шунга қатысада амал қылған холда шахримизда жойлашған ҳар битта туман маҳаллаларидан, олий ва ўрта маҳсус ўқув юртларидан, ташкилот ва мұассасаларда тушунтириш ишлари олиб борилмоқда.

Шайконтокур туманинда хокимлиги, «Маънавият ва маърифат» маркази, «Маҳалла» жамғармасыннан туман бўлимлари ҳамкорлигига «Оқлон» маҳалласидаги мавзуга бағишланы.

Үнда иштирок этган маҳалла фаоллари, ёшлар, ўқитувчи мураббийлар Миллый истиқлол фояси борасида ўз фикр ва мулоҳазаларини билдирилди.

— Ушбу мавзу юзасидан айни пайтда барча маҳаллаларда тушунтириш ишлари давом этмоқда. Яқында туман ҳокимлигига тумандаги барча ўқув юртларининг «Маънавият ва маърифат» бўлими раҳбарлари, педагогтар иштирокидан ёшлар масалаларидан ҳозардан ҳам бахс-мунозаза тарзда давра сұхбати ўтказдик, — дедай «Маънавият ва маърифат» марказининг туман бўлими бошлиғи Зубайдат Азизова. — Истиқлол фоясининг аҳоли ўртасида одий ҳалқ тилида тушунтириши яхши натижага беради. Баландпарвоз, муръаккаб сўлар албатта қишини толқириди. Шу мақсадда маърузасидан ғояни түнгловчилар ҳам бу борада ўз тушунчаларини изоҳлашга ҳаракат кильмодилар.

Орзугул РУСТАМОВА

Келажагимиз во-
слилар бўлган фар-
зандларимизнинг
хар томонлама ўтқир
зехни, билимли, ко-
мил инсон бўлиб во-
яга етишлари учун
мактабда ўтилаётган
дарслар ҳам ниҳоят-
да қизиқарли ва за-
монавий талаб-
ларга жавоб беради-
ган маҳсус синфлар-
да ўқитилиши ма-
қсадга мувофиқ
бўлмоқда.

Сергей Любич
олган суратлар.

0 з-оз ўғаниб домо бўяни...

- Ўзига бино кўйиш ва манманлик — ақлсизлидир.
- Шуҳратпастлик ўзимиз лойик бўлмаган шон-шурхатга бевакт эга бўлишга уринишдан бошқа нарса эмас.
- Кимки ўзини хурмат кимласа — у баҳтис, аммо ким ортиқча манманликка берилса — у тентак.
- Узинга ишномай түриб, даҳоликни оруз қилим.
- Ўз ўрнини билиш инсоннинг ўзлигини таниши демакдир.

КИССА. Қора қарға оқ, когозни кўриб, у каби опок бўлишини истайди. Ўз ўсисини ташлаб, бир кўл сохилини макон айлабди. Бир неча йиллар қора қарға оқ бўлиш мақсадидага шўр сувда чўмимилиди, лекин фойдали бўймабди.

ХИССА: Киши ўзи эришган аҳвол билан қониқиши даркор. Тарвуз пӯчигига дарахт баргидан елкан ўрнатиб, денгиздан сузумчи бўлган суваракнинг тақдирни аёнилиги каби, ўз марта басига қарасадан иш туваётган кинининг келажаги ҳам равшандир.

БАЙТ:

Умид килма бўлсанг

аслида нопок,

Қора намат ювилса ҳам

бўлмас оқ.

- Фазилат бўлмаган ерда фаҳр-шараф бўлмайди.

- Баҳтиёрлик осойишта қалға эга бўлиш билан вужудга келади.

- Дил оғритеччи бўлиш осон, аммо дилнавоз бўлиш ҳар кимнинг кўлидан келмайди.

- Инсон учун энг фойдали кол ўз қадринга ва ахлиниң даражасини билиб, шунга кўра иш олиб боришидир.

- Ҳасад танини куйидиради ва қайгуни ортириди.

- Ҳар кимга хушумомалали бўл, тилинг изобидан мусибатлар туғилади.

ХИКОЯТ. Қадимги Эрон донишманди Бузуржмехр ўз устозидан сўради:

- Дунёда энг яхши киши ким?

- Устоз жавоб берди:

- Одамларга фойда етказган киши.

- Яна сўради:

- Қандай кишини саҳий деб айтиш керак?

— Саҳий одам эхсон қўлганига ёшоднади, пушаймон бўлмайди, — деб жавоб берди устози.

БАЙТ:

Бас, оний инсон атагил берие,
Ким ишидир шукр ила сабру ҳаё.

- Илим хеч йўқолмайдиган буюқ ҳазина, ақл эса эскирмайдиган янги либоидир.

- Тўрт нарса тўрт нарсага обрў — одобрга, шодлик — хотирхамлика, дўстлиг — муҳаббатга, ақл — тажрибага муҳтоҷидир.

- Афлотнан ҳаким айтади:

- Баданинн куввати — овқат, ахлини куввати эса ҳижматли сўзлар, доғлини ва донишмандлидир. Агар ақл шулардан маҳрум бўлиб қолса, овқат-сизлиданд бадан ҳалок бўлгани каби ҳалок бўлади.

- Машҳур олимлардан Абу Мансур ас-Сағибиён айтади:

- Мулојимлик дарахтни эккан киши, самалотине мевасини теради. Қийналишдан кўриб, ўрганишини давом эттирган киши илмни ёгаллай олмайди. Тўғри, ҳак гапирган киши ҳамманинг ишончини қозонади. Душман билан яқинлашган кишидан унинг дўстлари кочадилар. Ишнинг оқибатини ўйлаган киши фалокатлардан омон колади.

БАЙТ:

Ақлдан ғамгинлик,
шодлик, ўқтамлик,
Ақлдан борлигу, ўйқилигү
камлик.

- Айтар сўзи бўлмаган одам — гапдан тинмайди.

- Эзмалик ақли пастлик белгисидир.

- Бекорчи одамлар сергаг бўладилар.

Сирларимни ошкор очайин
Кувончимдан қушдай учайин.
Сизни доим кулиб қучайин
Багрингизда яйраб онажон!!!

Яна бир нарса маълумки, шахмат ўзгулланиши тақоюз этадиган машғулот. У тинимисиз фаолият сифатида руҳий тарбияни шакллантириди, ўз ишингга тақидий нутқат-назардан қараш ва бахолаш, холос бўлишига ўргатади. «Бевосита шахмат ёрдамида феъл-авторимни яхшилашга эришидим. Бу ўйинда хота ва камчиликларинги тушуниб олганингдагина улкан уста бўлиб этишишинг мумкин. Ҳаётда ҳам айни шундайдир», — деб ёзганди биринчи рус жаҳон чемпиони А.Алехин. Bu сўзлар ўз моҳиятини ҳамон йўқотгани ийк. Ахир шахматда ўйин бир максадга йўналтирилган тақидордагина кайталаб, айни кундаги барқарор ҳамда сенга боғлиқ эмас. Унинг нусха шахматлари турил-туман. Психология фанлари докторлари В.Пушкин ва О.Тихомиров

этиборни жалб этувчи кучидадир. Лекин фоя гўзаллигига амалий ўйин чоғида эмас, балки унинг шаклини яратиш жарёнида баҳо беради.

Масаланинг моҳияти — фоя турлакаб кечадиган ўйин гўзаллигини қандай тушуниша. Ўйндаги ана шу кўрмалик, жониб мезони ниҳоятда ранг-баранг ва ҳарракатчан, айни кундаги барқарор ҳамда сенга боғлиқ эмас. Унинг нусха шахматлари турил-туман. Психология фанлари докторлари В.Пушкин ва О.Тихомиров

воллар бериб, ўйлашга мажбур этади. Унинг кучи — изоҳномалардадир. Шахмат мусиқа ёки сураткашликка мос камдан-кам учрайдиган бу гўзалликни кўп бор кайта тикилаб, эстетик завъ-шавъ бағисланади, байзан иктидор ва маҳоратни бойтади.

Шахматни галағани ўз олдига масад килиб кўймагунга кадар яхши дастурчи сифатида ўзини кўрсата олмайди. Лекин шахматда яхши ўйнаш камлик килади. Шунинг учун қўлланмалар, дарсларлик бидан якиндан танишиш, маҳоратни ошириш

устуда муттасил ишлаш, ягона ният — ғалаба қилиш учун зарур бўлган энг яхши фикр ва яоялар, йўлларни излаб топши даркор. «Ҳар бир партияни бошлашда олдимда кўз имламаси шаҳлар, жумбоқлар, саргузаштлар, жумбоқлар ва аник, математик ҳисоблар оламининг эшиги очилади, — деб ёзганди мексикалик ёзувчи ва тарихи Ҳуан Хосе Арреола. — Тўғри, биринчи сўқмоклар аллақачон топтаган ва ўзномларига эга — испанча партия, французча химоя, тўрт от добтии ва ҳожаzo. Бирор таниш бу йўллардан тезда чиқиб, шундай вазиятга тушиб қоламизки, у акл-идроқимизни синовдан ўтказади, биздан ҳаммаси нарсан илгадан-игансигача ҳисобга олиши талаб этади ва ҳавфи юришлар қилишга ўтади. Шахмат мен учун абдий сир ва мўъжиза. Бугунги кунда менинга фазола парвоз қилишлар ҳайратга солмайди, улар одатга айланди. Шахмат партиясидағи ўюриш эса одинданд билбўлмайдиган, кутилмаган нарса

ди.

Бу оқилона фикрга қўшилмасдан бўлмайди. Дарҳакиат, шахмат бозда чи-накам ҳалқ ўйини, машгулотига айланди, ҳар бир оиласидан қундальи ҳаётидан мустаҳкам үрён одди. Аммо шундай ўрини савол туғилади: нега энди шахмат бошқа кўпгина спорт ўйинлари орасидан ахрапи чиқди-ю, асрлар оша фокат сақланаб қолдигина эмас, балки ўзига бўлган қизиқишини бўларни ажойиб ҳусусиятларидан биринчидан оғизатида содир бўладиган кайгули хотлати ўхшайди.

Шахматни ажойиб ҳусусиятларидан

бери, шундаки, сен аввало ўз майлинг билан ўйнайсан, яни чоғида ўзага, унинг билим ва таърибасига, канчалар шуҳерлигига, курашга ҳай дарроҳада шайлангана, нюхоти омад келиши ёки келмаслигига боғлиқидир. У врачанинг эхтийозлиги ёки паришонхотирлиги оқибатида содир бўладиган кайгули хотлати ўхшайди.

Шахматни ажойиб ҳусусиятларидан бери, шундаки, сен аввало ўз майлинг билан ўйнайсан, яни чоғида ўзага, унинг билим ва таърибасига, канчалар шуҳерлигига, курашга ҳай дарроҳада шайлангана, нюхоти омад келиши ёки келмаслигига боғлиқидир.

Шахмат гўзаллиги унинг жозибадор,

Санъат кошонасининг нағис безаклари

Республикамиз пойтахтида Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон Давлат академик Катта опера ва балет театри биносиининг бунёд этилиши миллӣ мъеморчилик санъатида катта воқеа бўлган эди. Академик А.Шчусев лойиҳаси бўйича ўзбекистонлик халқ усталаши томонидан қад кўтаргарган бу санъат кошонаси 1947 йилдан эътиборан ўз кўтаргарган кўркини кўз-кўз қила бошлаган эди.

Ушбу гўзал ишоининг фойе, ярус ва заллари ганҷ үймакорлигидан сайқал топди. Улар ўзига хос санъат музейини эслатади.

Театр улуг Навоий номи билан аталмайдими, шунга кўра бу нағис безакларнинг аксарияти шеърият даҳоси ижодига багишланди. Бунинг учун қатор мўйқалам усталири жалб этилди. Бунда Ўзбекистон халқ рассоми Чинзиг Ахмировин хизмати катта бўлди.

Зоро, бу рассом Алишер Навоий асарларига дастлабки чизигилар яратган танили ижодкор эди. Шу сабабли рассомининг устози И.Грабар бино мъемори Шчусева уни яқиндан таништириди. Архитектор театри ички интерьлерларига деворий картиналар чизими унга катта ишонч билан топширди.

Мана 55 йилдирки, ана шу нозик бадий дид билан сайдал топган картиналар тарзида ажаб ишлаб келишади. Опера ва баъзат топтири турибди. Шеъриятни бу топнадиган яхши ташвишни ажаб ишлаб келишади.

Акром АХМЕДОВ

ШАХМАТ ОЛАМИДА

Миллионларнинг севимли машғулоти

Кўпинча шахмат нима, спорти ёки санъат деган савол пайдо бўлади. Дарҳакиат, унда спорт ва санъат, баҳс ва ижодкорлик, пўлат иродада ва чукур фикр-мулоҳаза ўзининг мужассам ифодасини топсан. Кўхна ва ҳамиши нақибкор ўйинда галаға иштиёқи ҳаётин мақсад ва заруртга айланади. У миллионларнинг севимли машғулоти, дам олини соатларини мароқлини ва қўнгилли ўтказиши омили, катта спортда эса мустақил шуғуланиши, касб-корга айланган меҳнат. Ана шуларнинг ҳаммаси ўйнунликда шахмат демакдир. Шундай бир ўйинни, сенга кўп нарса аён, кўп нарса нотаниш. У шу жиҳати билан фоят қизиқарли

Анвар ИНОКОВ,
шахмат бўйича спорт
усталигига номзод.

